

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Климовича Володимира Борисовича «Оптимізація системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми дисертації. Однією з генеруючих тенденцій структури сучасної військової служби є не лише її зростаюча інтелектуалізація та різке підвищення вимог до якості й швидкості розумових і психомоторних операцій, а й значне підвищення вимог до військово-прикладної фізичної підготовленості військовослужбовців. Важливим компонентом військово-професійної готовності є фізична готовність – конкретний фізичний стан, що відповідає вимогам сучасного бою і дозволяє успішно виконувати службово-бойові функції за професійним призначенням.

Сучасними умовами ведення бойових дій на Сході України, рівнем розвитку артилерійської техніки, тактики та оперативного мистецтва висувається актуальне прикладне завдання щодо якості підготовки фахівців командної ланки для наземної артилерії сухопутних військ (СВ). Це потребує максимально ефективного рівня набуття курсантами військово-прикладних рухових умінь і розвитку психофізіологічних якостей, оптимальних показників їх функціонального та фізичного станів, що сприятиме набуттю оперативних спроможностей випускників до виконання службово-бойових функцій в екстремальних ситуаціях бойової обстановки та мирного часу.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи на 2011 – 2016 рр. Міністерства оборони України в межах теми «Формування професійних якостей майбутнього офіцера засобами фізичної підготовки (ФП) під час навчання у військовому навчальному закладі», шифр – «Взаємозв'язок» (№ державної реєстрації 0106U010783) (співвиконавець теми).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна,

повнота їх викладу в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження носять об'єктивний характер, спираються на достатню кількість дослідницького матеріалу.

Здобувачем побудовано модель проведення дослідження, яка по чергово вирішує конкретні завдання.

Мета та завдання дослідження, які сформульовані автором, а також відповідний підхід із використанням сучасних методів дослідження дозволили розкрити тему дослідження, що підтверджується науковим та практичним значенням отриманих результатів.

Аналізуючи обґрунтованість наукових положень, висновків необхідно, перш за все, відзначити логічний взаємозв'язок мети і завдань дослідження.

Основні результати роботи викладені у 10 наукових працях, з яких: 5 – у фахових виданнях України, з них 3 статті, що увійшли до міжнародної наукометричної бази; 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави; 4 роботи – апробаційного характеру.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці автором науково обґрунтованої та сформованої адаптованої до чинних вимог тактики ведення підрозділами наземної артилерії Сухопутних військ бойових дій модель фізичної підготовки курсантів-артилеристів, яка містить компоненти: концептуальний, що визначає мету, завдання та принципи системи фізичної підготовки курсантів-артилеристів; управлінський, що наповнений елементами поетапної послідовності організації та проведення фізичної підготовки; змістово-виконавчий, що окреслює засоби, методи, форми та розділи навчальної взаємодії; результативний, що визначає елементи, які, комплексно сприяють підвищенню ефективності набуття курсантами-артилеристами належного рівня оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням.

Дисертантом також створено поетапну технологію набуття курсантами-артилеристами військово-прикладних рухових умінь, що сприяє підвищенню

рівня сформованості у артилеристів оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за призначенням;

Практичне значення одержаних результатів полягає у дієвості практичного використання програми ФП, що сприяє підвищенню рівня професійної підготовленості курсантів-фахівців наземної артилерії Сухопутних військ, покращенню показників фізичної підготовленості, фізичного розвитку, функціонального стану та психофізіологічних якостей. Практичний ефект роботи підтверджено впровадженням її результатів до навчально-виховного процесу з ФП курсантів Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (НАСВ); 184 Навчального центру, Факультету військової підготовки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», про що свідчать акти впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та 11 додатків. Дисертація викладена на 255 сторінках, містить 30 таблиць та три рисунки. У роботі використано 264 джерела, з яких 25 – англомовних авторів.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок здобувача, відображено апробацію результатів дисертації.

У **першому розділі** дисертаційної роботи «**Теоретичне дослідження військово-прикладної спрямованості фізичної підготовки в сучасній площині бойового навчання офіцерів Сухопутних військ**» надано аналіз науково-методичних та документальних джерел про особливості сучасних умов тактики ведення бойових дій наземною артилерією Сухопутних військ, за підсумками якого встановлено, що цей вид професійної діяльності вимагає від офіцера високої рухової координації, здатності до концентрації уваги, швидкого й точного сприйняття та переробки значного обсягу інформації, прояву м'язових зусиль, здатності упродовж

тривалого часу зберігати високу розумову працездатність на фоні впливу негативних чинників бойової обстановки.

У другому розділі «Методи та організація дослідження» наведено обґрунтованість методів здійснених досліджень, їхню адекватність об'єкту, предмету, меті та завданням роботи, доцільність застосування запропонованих методів, описано організацію дослідження і контингент тих, хто прийняв участь у дослідженнях.

Дослідження проводилось у чотири етапи.

У третьому розділі дисертації «Фізична підготовка як основний предмет підготовки офіцерів-артилеристів» наведено результати констатувального експерименту з визначення стану функціонування чинної системи ФП курсантів та наукового обґрунтування адаптованої до чинних вимог тактики ведення підрозділами наземної артилерії СВ бойових дій структурну модель системи ФП курсантів-артилеристів.

Дослідженням рівня фізичної підготовленості випускників ВНЗ СВ здобувачем встановлено, що між результатами розвитку сили, швидкості й аеробної витривалості статистично достовірної різниці відсутня. Проте, за отриманими даними визначено достовірну відмінність між оцінними показниками сформованості у випускників-артилеристів загальних фізичних якостей (швидкості, сили, аеробної витривалості) й спеціальними фізичними якостями та набуттям артилеристами військово-прикладних рухових умінь (рукопашний бій, човниковий біг, воєнізований крос на 3000 м, ривок гирі 24 кг, поштовх гирі 24 кг, поштовх гирі 24 кг довгим циклом).

За результатами експертної оцінки визначено вагові коефіцієнти сприяння рівня розвитку фізичних і психофізіологічних якостей ефективності набуття офіцерами оперативних спроможностей до управління діями наземною артилерією. Найбільш вагомими визначено кількісну міру ступеня важливості фізичних якостей сила та витривалість. При цьому загальна та швидкісна витривалості одержали приблизно тотожне значення, а пріоритетність серед видів витривалості належить силовій, складова якої – динамічна витривалість отримала найбільший ваговий коефіцієнт. Спритність та гнучкість, швидкісно-силова та координаційна витривалості, мають найнижчий коефіцієнт вагомості.

За підсумками проведених бесід і анкетування здобувачем визначено необхідність коригування змісту навчальної програми з ФП курсантів-артилеристів СВ у ході усього періоду навчання у ВНЗ та встановлено оптимальну кількість годин за розділами (темами) ФП.

Застосування методу системного підходу для теоретичного аналізу організації навчального процесу з підготовки курсантів до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням артилерист автору сприяло визначенню структурних компонентів моделі досліджуваної системи ФП.

З врахуванням нормативно-правового підґрунтя, впливу та вимог систем бойової підготовки, ФП Збройних Сил (ЗС) і всього навчально-виховного процесу ВНЗ СВ сформовано концептуальний компонент, яким визначаються мета, завдання та принципи функціонування системи ФП курсантів-артилеристів.

Управлінський компонент наповнений елементами поетапної послідовності організації (планування, контроль і забезпечення) та проведення ФП, що сприяє більш ефективному засвоєнню курсантами змісту навчання за фахом артилериста.

Змістово-виконавчим компонентом моделі окреслено засоби, методи, форми та розділи навчальної взаємодії, що спрямовані на досягнення мети й реалізацію завдань системи ФП з використанням технології набуття курсантами-артилеристами військово-прикладних рухових умінь.

Результативним компонентом моделі визначено елементи, що, комплексно сприяють підвищенню ефективності набуття курсантами-артилеристами належного рівня оперативних спроможностей до виконання службово-бойових функцій за професійним призначенням, це : загальна фізична підготовленість; спеціальна фізична підготовленість; військово-прикладна фізична готовність.

У четвертому розділі роботи «Дослідження ефективності експериментальної програми фізичної підготовки курсантів-артилеристів» дисертантом надано результати експериментальних досліджень з апробації технології набуття курсантами-артилеристами військово-прикладних рухових умінь і визначено її вплив на ефективність функціонування системи ФП курсантів-

артилеристів Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (НАСВ).

Впровадження експериментальної навчальної програми з ФП сприяло позитивній динаміці показників функціонального стану, фізичних якостей і військово-прикладних рухових умінь курсантів.

Результатами здійснених теоретичних і експериментальних досліджень підтверджено доцільність використання методичного впливу у вигляді технології спрямованого набуття курсантами-артилеристами військово-прикладних рухових умінь у системі ФП ВНЗ СВ ЗС України.

У п'ятому розділі дисертації автор узагальнює результати дослідження, аналізує повноту вирішення його завдань. Представлені узагальнені матеріали дисертаційної роботи, які підтверджують і доповнюють літературні дані, а також ті, що отримані вперше в ході експериментального дослідження із застосуванням моделі фізичної підготовки та розробленої автором технології.

Роботу завершують висновки, в яких відображено основні наукові досягнення виконаного дослідження. Висновки сформульовані у вигляді узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань, їх об'єктивність не викликають сумніву.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

Зауваження щодо змісту дисертації:

1. В 3-му завданні дослідження дисертантом декларується про обґрунтування й розробку адаптованої до чинних вимог тактики ведення підрозділами наземної артилерії Сухопутних військ бойових дій моделі та програми фізичної підготовки курсантів-артилеристів та технології її реалізації. Хотілося б почути від здобувача, що ж це за технологія реалізації моделі та програми, так як в дисертаційній роботі про неї нічого не сказано.

2. Підрозділ 1.1 «Особливості бойової діяльності фахівців наземної артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України» не в повній мірі відображає напрямок досліджень. Напевно для фахівців артилерійської справи

дуже важливі характеристики, які описує здобувач (сторінка 16): «Гармати Д – 30 (гаубиця калібром 122 мм) є основним і найпоширенішим зразком причіпної артилерії СВ; Вага гармати – більше 3000 кг; Бойовий розрахунок обслуги – близько 6 чоловік» тощо.

3. Виклад тексту підрозділу 1.3 «Зміст та особливості функціонування системи фізичної підготовки у військових навчальних закладах Сухопутних військ Збройних Сил України» логічно було б представити не як констатацію фактів, а розглянути досліджувані питання скрізь призму авторського всебічного аналізу .

4. Висновки до 1-го, 3-го та 4-го розділів необхідно було б представити більш компактно, на одну сторінку.

5. В 2-му розділі дисертації ряд загальновідомих методів (сторінки 53-67) недоцільно було детально описувати, а дати лише їх короткий опис з посиланням на першоджерело.

6. Підрозділ 3.1. «Зміст та особливості підготовки підрозділів і фахівців наземної артилерії Сухопутних військ Збройних Сил України» доцільно було б інтегрувати в 1-й розділ, так як в ньому не представлені наукові розробки, а лише регламентуючі документи.

7. В 3-му розділі при описі власних результатів досліджень дисертант наводить паралелі з дослідженнями ряду фахівців (сторінки 77, 88, 92 тощо). На нашу думку, все це необхідно було б перенести в розділ 5 «Аналіз і узагальнення результатів дослідження».

8. Висновки 6 та 7 перевантажені числовими показниками, що ускладнює сприйняття отриманих дисертантом даних.

9. У 8-му висновку у перспективах дослідження здобувач вказує на пошук змістовного наповнення технології набуття військово-прикладних рухових умінь для курсантів – майбутніх офіцерів Сухопутних військ Збройних сил України та інших військових спеціальностей і перевірку її ефективності. Хотілося б почути від дисертанта, що він вкладає в поняття «змістовного

наповнення технології набуття військово-прикладних рухових умінь для курсантів»)?

Разом з тим вказані зауваження не є принциповими і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Климовича Володимира Борисовича відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання

та спорту, доцент, завідувач кафедри спортивної медицини

Національного університету фізичного

виховання і спорту України

С.М. Футорний

Підпис С.М. Футорного засвідчує,

начальник відділу кадрів НУФВСУ

А.О. Степаненко